

Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen
-/maani

Erninerit ernisunillu sullissinerit pillugit § 37.1, 93/2012-imut akissutit

Ernisunik sullissinerit pillugit apeqqutinnut qjanaq. Najugarisap avataani ernisarnarit anaanaasumut, ataataasumut, meearisanut allanut aammalumi qanigisanut allanuttaaq imaannaanngitsuusoq, kiisalu inuiaqatigiinnut aningaasatigut kingunissat aamma eqqarsaatigalugit innuttaasut tamarmik peqqinnissakkut pitsaanerpaamik sullinneqarnissamik, ernisusanullu minnerunngitsumik isumannaanerpaamik sullinneqarnissamik neqeroorfigineqartarnissaat Peqqinnissaqarfimmiuusugut isumannaagassarigippit isumaqatigaakkit.

Apeqqutit ataasiakkaarlugit tulliini akissuteqarfigineqassapput.

1. Maniitsup illoqarfiani ukiumut ernisartut amerlassusaat eqqarsaatigalugit, Sisimiunut erniartortalernissaq Peqqinnissaqarfimmut qanoq aningaasartuutaassava?

Nunap immikkoortuani Qeqqani/Qeqqata Kommuniani ukiumut inunngortartut 160-it missaanniippat, taakkunannga 60-it missaat Maniitsumi. Naartusunit taakkunannga 20-t missaat naartunerliornertik pissutigalugu imaluunniit erninerliornissaat ilimagineqaraangat Dronning Ingridip Napparsimmavissuanukartinneqartarput. Taamaalilluni ernisarnarup Maniitsumiit nuunneqarnerata kingunerisaanik Sisimiuni ukiumut ernisartut 40-t missaannik ilassapput.

Ernisarfinnik atorunnaarsitsisoqassappat aningaasaqarnikkut kingunerisassai assigiinngitsorujussuussappat, tamatumani apeqqutaalluni, assersuutigalugu ernifiusussami unnuisarfisigut periarfissat qanoq pitsaatiginersut. Peqqissutsimut Pitsaaliuinernullu Aqutsisoqarfiup nunap immikkoortuini napparsimmavinni tamani taamatut periarfissaqarnissamik isummannaarinissaq suliniutigaa, maanakkulli piffinni assigiinngitsuni periarfissat assigiinngillat. Sisimiuni napparsimmavimmut atatillugu unnuiffissat pitsaasut arlaqanngitsut maanna periarfissaapput.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik Nunap immikkoortuani Qeqqani nakorsat pisortaallu isumaqatigiissuteqarput naartusut Maniitsumeersut illoqarfimmini ernisinnaanngippata, Sisimiuni pisariaqartitat qulakkeerneqarnissaasa tungaanut, taakku – allamik immikkut ittumik kissaateqanngippata – Dronning Ingridip Napparsimmavissuanut erniartornissaminnik neqeroorfigineqartassasut.

25. april 2012
Suliapnr. 2012-064634
All.Upp.Nr. 881201

Postboks 1160
Oqa: 34 50 00
Allak: 32 55 05
3900 Nuuk
Email: pn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

2. Juumuutut atorfiup inuttaaruttussap, allamik juuumumik inuttalerneqarsinnaanera eqqarsaataasimava?

Aap, Nunap immikkoortuani Qeqqani nakorsat pisortaata 13. april Peqqissutsimut Pitsaaliuinerimullu Aqutsisoqarfimmut nalunaarutigaa juumuutut atorfik aamma ilisimajunnaarsitsisarnermi peqqissaasutut atorfik piaartumik inuttassarsiorneqassasut.

3. Taamaassimangippat sooq suullu tunngavigalugit?

Pingaarnersaasoq unaavoq, pitsaassuseq isumannaatsuunissarluunniit pilliutigisinnaanagillu pilliutigerusunngikkivut. Qulakkiivillugu oqaatigineqarsinnaangi-saannarpoq ernineq pissusissamisut ingerlassanersoq. Aatsaat ernineq naammassilluaraangat tamanna nalunarunnaartarpoq. Erninerliorneq anaanaasup meeqqallu toqunerannik kinguneqarsinnaavoq, imaluunniit meeraq inuunini tamaat ajoqutissarsisinnaavoq innarluuteqalersinnaallunilu. Tamakku tunuliaqutaralugit anaanaap meeqqallu peqqissusaannut ajoqusiinnaasunik pisoqassagaluarpat, sulisunik suliamik ilisimasalinnik peqarnissaq pisariaqarpoq.

Juumuunit sullinneqarneq upalungaarsimanerunngilaq tamakkiisoq. Aammataaq pilaanikkut ernisitsisinnaasumik nakorsaqartariaqarpoq, aalersuisinnaasoqartariaqarpoq ilisimajunnaartitsisinnaasoqartariaqarlunilu. Upalungaarsimasusaasut taakku tamarmik isumannaarneqarsinnaanngippata nunap immikkoortuani sullissineq tamaat eqqarsaatigalgu naleqqunnerusinnaavoq assersuutigalugu juumuutut atorfik nunap immikkoortuani napparsimmavimmut nuukkaanni tassangaanniillu peqqissaavik sullillugu.

4. Sinerissap sinnerani ernisitsisarnermut tunngatillugu siunissami qanoq inissisimalersoqarsinnaanera nalilersorneqarpa?

2010-mi ukiakkut ataatsimiinnermi Peqqinnissaqarfimmi siornatigut najukkani peqqinnissaqarfiit 16-iusimasut nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfimmut tallimanut allannguilluni aqqissuusseqqinneq pillugu politikerit ilisimatinneqarput. Aqqissuusseqqinnermut tunngaviuvoq Kalaallit Nunaanni innuttaasunik tamani pitsaasumik peqqissutsikkut sullissinermik isumannaarinninnissaq aammataaq siumut sammisumik kissaatigineqarmat.

Nassuiaammi takuneqarsinnaavoq ernisussiornermi ”*ernisitsinissamik ilinniarsimasumik, nakorsamik pilattaanikkut ernisitsisinnaasumik kiisalu sulisunik malugisinnaajunnaarsitsisinnaasunik pilattanermilu ikiuussinnaasunik ernisarfimmi nalunaaqutaq kaajallallugu sulisoqartusassasoq, najukkami ersinitsisoqarsinnaassappat*” (qupp. 13). Aammataaq juumuunit sullinneqarneq pillugu ima allassimasoqarpoq: ”*Nunap immikkoortuini napparsimmaviit/nunap immikkoortuini peqqissaaviit ajornanngiffiisigut marlunnik juumooqassapput, taamaallilluni juumuup nunap immikkoortuani peqqissaavinnut angalanerani, sulinnigifeqarnerani, napparsimanerani allatulluunniit pisoqarnerani ernisarfiit juumooqarsinnaassallutik*” nangillugulu: ”*Peqqissaavinni ullumikkut erniffiusartutut atorneqartuni juumuutut atorfiit, soorlu assersuutigalugu tassangaannartumik*

pilattaalluni ernisitseriarsinnaanermi sulisorisanik allanik peqarfiusuni, siunisami taamaallaat inuttaleqqinneqartassapput” (qupp. 15).

Ukiuni makkunani nunassittarnerup pissusii annertuumik allanngorarput, asser-suutigalugu illoqarfinit minnerusunnit nuuttartut amerlaqalutik. Peqatigisaanik soorlu juumuunik, ilisimajunnaartitsisarnermik paasisimasalinnik, nakorsanillu tamatigoortunik piginnaasalinnik pingaartumik peqqissaavinnut sulisussarsiortar-neq annertusiartortumik ajornarsiartorpoq. Tamakku saniatigut ernisussiornermut tunngasutigut isumannaallisaasarnermut pitsaassutsinullu tunngasunik nunani allani innersuussutit nutaat ingerlaavartumik takkussorput. Tamakku tamarmik pissutaallutik ernisarfiit ullumikkut pigineqartut aqqaniliusut tamaasa ungasinne-rusoq eqqarsaatigalugu attatiinnarneqarnissaat isumannaassallugu periarfissaqan-gilaq, ilutigitilluguli erseqqissarneqassaaq naartusut tamarmik nunap immik-koortuani napparsimavimmi najukkaminut atasumi siunissamittaaq ernisinnaas-sammata.

5. Siusinaartumik iliuuseqarneq (tidlig indsats) juumuuerunnerata kingor-na qanoq kinguneqartinneqassava?

Kinguneqassanngilaq. Peqqinnissaqarfiup siunissami neqeroorutigisartagassaa-nut naartusut maannamutut toqqissisimatigisinnaapput.

Meeqqanut Inuusuttunullu periusissiamut atatillugu Peqqissutsimut Naalakker-suisoqarfiup suliarai naartusunut tamanut juumuumit sullinneqarnermut tun-ngasutigut neqeroorutinik pitsanngorsaanerit, pingaartumik naartusunut nunaqar-fimmiunut avinngarusimasuniittunullu. Taamatut iliuuseqarneq ingerlaannas-saaq.

Taamaattumik erseqqissassallugu pingaruteqarpoq juumuutulluunniit atorfik inuttalerneqarsinnaanngikkaluarpat Maniitsumi naartusunik manna tikillugu isumaginninnerup allanngortinneqannginnissaa qulakkeerneqarsimammat. Sisi-miuniit juumuunik tikittoqartassaaq, soorluttaaq aamma Maniitsup peqqissaa-viani ernisussiornermi ikiortinik aalajangersimasunik atorfeqartitsisoqarnera ingerlaannassasoq. Aammattaaq naartuersinnissamik kissaateqartunik sullissineq ilaqutariinnullu pilersarusiornermut atatillugu pinaveersaartitsineramik sullissi-neq allanngortinneqartussaannngillat.

6. Maannamut Nunatsinni arnat illoqarfitsik qimallugu erniartortariaqar-tartut qanoq amerlatigippat?

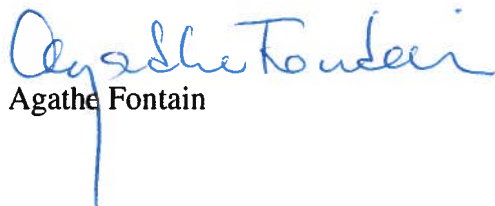
Nalinginnaasumik periusaavoq naartusut ilaat erninerliorsinnaasorinartut Dron-ning Ingridip Napparsimmavissuani erninissaminut innersuunneqartarnerat, kii-salu naartusut nunaqarfinneersut peqqissaavimmi qaninnerpaami imaluunniit nunap immikkoortuani napparsimmavimmi erninissaminut innersuunneqartar-nerat.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup erninernik naatsorsueqqissaarnera naapertorlugu nunatsinni 866-it 2010-mi inunngorput. Ernisunit taakkunannga katillutik 735-t illoqarfinneersuupput, 130-llu nunaqarfinneerlutik, ataatsillu suminngaanneer-suunera nalunaarutigineqarsimangilaq. Angerlarsimaffimmi aamma napparsim-maveeqqami, tassa nalinginnaasumik ernisarfiit avataanni, katillutik arfineq marluk ernisimapput.

Naartusut katillutik 97-it nunaqarfinneersut illoqarfiup napparsimmaviani ernisimapput, 26-t Nuummi ernisimallutik ataatsillu sumi ernisimanagera nalunaarutigineqarsimangilaq.

Naartusunit illoqarfinneersunit 735-usunit 556-it najukkaminni napparsimma-vimmi ernipput 146-llu Nuummi, 33-lli najukkaminni napparsimmavimmi erni-natik. Soq illoqarfigisap avataani ernisoqartarnera erninernut naatsorsueqqis-saarutini nalunaarsorneqarneq ajorput, taamaalillunilu naartusut taakku 33-t najukkaminni napparsimmavimmi soq ernisimanginnersut oqaatigineqarsin-naangilaq. Imaangilaq kisitsisit takutikkaat najukkamik napparsimmaviata avataani allatut ajornartumik ernisussanngortinneqarsimasut, aammali asser-suutigalugu allamik pissuteqarlutik, soorlu ilinniarnertik, illoqarfimmut allamut attuumassuteqarnertik allalluunniit pissutigalugit najukkamik avataani erninissaq qinersimagaat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Agathe Fontain

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

Nuuk, 11. april 2012

Inatsisartut Suleriaasianni § 37 naapertorlugu matumuuna imaattunik Naalakkersuisunut apeqquteqarpunga.

(Inatsisartuni ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqatigiit)

Apeqqutit:

1. Maniitsup illoqarfiani ukiumut ernisartut amerlassusaat eqqarsaatigalugit, Sisimiunut erniartortalernissaq Peqqinnissaqarfimmut qanoq aningaasartuutaassava?
2. Juumuutut atorfiup inuttaaruttussap, allamik juumuumik inuttalernerqarsinnaanera eqqarsaataasimava?
3. Taamaassimangippat sooq suullu tunngavigalugit?
4. Sinerissap sinnerani ernisitsisarnermut tunngatillugu siunissami qanoq inissisimalersoqarsinnaanera nalilersorneqarpa?
5. Siusinaartumik iliuseqarneq (tidlig indsats) juumuuverunnerata kingorna qanoq kinguneqartinneqassava?
6. Maannamut Nunatsinni arnat illoqarfitsik qimallugu erniartortariaqartartut qanoq amerlatigippat?

Tunngavilersuut.

Inuit Ataqatigiinni paasisinnaalluarparput Maniitsumi innuttaasut ernumammata, illoqarfimmini ernisoqarsinnaajunnaarnissaa pillugu. Ilisimavarput anaanaasumut, ataataasumut, meerarisanullu aammalumi qanigisanut allanut, illoqarfik qimallugu erniartortariaqartarneq imaannaangitsuusoq.

Inuit Ataqatigiinni pingaartipparput, kikkulluunnit napparsimaveqarfimmi sullinneqartut sutigut tamatigut illersorneqarsinnaasumik sullinneqarnissaat. Taamaattumik aamma immikkoortortaqarfimmi nakorsaanerup, taama ilunger-sunartigisumik aalajangiisariaqarsimanera paasisinnaavarput.

Taamaattorli aalajangiinerup taamaattup inuiaqatigiinnut aningaasatigut kingunissaat paasisisariaqarpagut. Assersuutigalugu juumuumik atorfinitsitsineq, erniartornermi aningaasartuutaasussat eqqarsaatigalugit, akikinnerussannginnersoq qulaajarneqartariaqarpoq.